

การปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงภูมิอากาศในประเทศไทย

การเปลี่ยนแปลงภูมิอากาศนั้นมีแนวโน้มที่จะผลักดันให้สังคมต้องตกอยู่ในภาวะเสี่ยงจากผลกระทบของสภาพอากาศที่แตกต่างไปจากปัจจุบัน การเปลี่ยนแปลงที่หลากหลายรูปแบบ เช่น การเปลี่ยนแปลงปริมาณฝน การขยับเลื่อนของฤดูกาล การเปลี่ยนแปลงอุณหภูมิ การเปลี่ยนแปลงความถี่และความรุนแรงของสภาวะอากาศรุนแรง เป็นต้น ส่งผลให้ระบบนิเวศ และ/หรือ ระบบสังคมเศรษฐกิจตลอดจนภาคส่วนต่างๆ ได้รับผลกระทบและตกอยู่ในภาวะเสี่ยงที่แตกต่างกัน เนื่องจากระบบเหล่านี้มีความสัมพันธ์กับภูมิอากาศแตกต่างกันไปตามแต่ละพื้นที่ การปรับตัวเพื่อให้ระบบและภาคส่วนต่างๆ สามารถดำรงอยู่และสามารถดำเนินกิจกรรมหรือวิถีชีวิตต่อไปได้จึงเป็นเรื่องจำเป็น โดยปรับเปลี่ยนการบริหารจัดการความเสี่ยงให้สอดคล้องกับสถานการณ์ และอาจรวมถึงการแสวงหาแนวทางใหม่ที่จะลดภาวะล่อแหลมเปราะบางของระบบหรือภาคส่วนต่างๆ ต่อผลกระทบและผลสืบเนื่องจากการเปลี่ยนแปลงภูมิอากาศลง โดยการลดการเปิดรับต่อผลกระทบหรือความเสี่ยงจากการเปลี่ยนแปลงภูมิอากาศ หรือ การลดความอ่อนไหวหรือความไวต่อผลกระทบหรือความเสี่ยงจากการเปลี่ยนแปลงภูมิอากาศ หรือ การเพิ่มขีดความสามารถในการรับมือต่อความเสี่ยงต่างๆ หรือ กระทำทั้งสามประการนี้ควบคู่กันไป โดยอาจเป็นการพิจารณาในแง่ภูมิของระบบหรือภาคส่วน หรือ พิจารณาแบบบูรณาการเชิงพื้นที่ในเงื่อนไขเวลาที่แตกต่างกัน หรือ พิจารณาในแง่ภูมิของการดำเนินการทางกายภาพ หรือ การปรับวิถีชีวิต หรือ กลไกทางด้านกฎระเบียบและสถาบัน ทั้งนี้ขึ้นกับบริบทของระดับการตัดสินใจและเป้าหมายในการดำเนินการ ดังนั้น การทำความเข้าใจกับประเด็นด้านการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงภูมิอากาศนี้ จึงต้องมีการดำเนินการในวงกว้างและพิจารณาในแง่ภูมิที่หลากหลาย

การทำความเข้าใจต่อประเด็นการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงภูมิอากาศ อาจประกอบด้วยประเด็นหลักๆ ดังต่อไปนี้

1. การทบทวนและวิเคราะห์นโยบายและแผนยุทธศาสตร์ต่างๆ ในประเทศไทย เพื่อค้นหาช่องว่างและประเด็นที่พึงพิจารณาในบริบทของการเปลี่ยนแปลงภูมิอากาศ และเสนอแนะแนวทางในการบูรณาการประเด็นด้านการเปลี่ยนแปลงภูมิอากาศในบริบทที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนนำเสนอผลการวิเคราะห์จากการบูรณาการประเด็นดังกล่าวในนโยบายนั้นๆ หรือ แผนยุทธศาสตร์นั้นๆ ตัวอย่างเช่น นโยบายผังเมือง ยุทธศาสตร์น้ำ แผนการพัฒนาลุ่มน้ำ ฯลฯ เป็นต้น โดยมีเป้าหมายเพื่อให้เกิดความเข้าใจว่าแผนหรือยุทธศาสตร์เหล่านั้นจะมีความสอดคล้องและเหมาะสมกับสถานการณ์ในอนาคต หรือสามารถดำเนินการได้โดยบรรลุเป้าหมายที่วางไว้ภายใต้เงื่อนไขการเปลี่ยนแปลงภูมิอากาศ

2. การศึกษาเชิงพื้นที่ โดยครอบคลุมเนื้อหาอย่างน้อยในประเด็นใดประเด็นหนึ่งต่อไปนี้

- 2.1. การวิเคราะห์ความสามารถในการปรับตัวของชุมชนและภาคส่วนต่างๆ ต่อสภาพอากาศแปรปรวนและการเปลี่ยนแปลงภูมิอากาศในอดีตถึงปัจจุบัน โดยรวบรวมแนวทางที่ชุมชน หรือ หน่วยงานของรัฐในพื้นที่ต่างๆ ใช้บริหารจัดการความเสี่ยงหรือผลกระทบของสภาพอากาศ และวิเคราะห์ถึงอิทธิพลหรือแรงผลักดันของการเปลี่ยนแปลงภูมิอากาศตลอดจนการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคมที่ผ่านมาในอดีตถึงปัจจุบันที่ได้ส่งผล

ต่อประสิทธิภาพและประสิทธิผล ของแนวทางที่ชุมชน หรือ ภาคส่วน/หน่วยงานในพื้นที่ต่างๆ ใช้บริหารจัดการความเสี่ยงหรือผลกระทบจากสภาพอากาศแปรปรวนและการเปลี่ยนแปลงภูมิอากาศในปัจจุบัน และมองถึงเงื่อนไขที่ทำให้ชาวบ้านหรือชุมชนมีทางเลือกต่างๆ เพื่อรับมือกับความเสี่ยงจากสภาพอากาศหรือปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงตั้งแต่ในอดีตจนถึงปัจจุบันนั้นเปลี่ยนแปลงไปอย่างไร โดยอาจครอบคลุมประเด็นสถานการณ์ปัจจุบันว่าชาวบ้านยังคงมีความสามารถในการหาทางเลือกต่างๆ หรือไม่ หรือว่า ถูกจำกัดลงภายใต้เงื่อนไขทางเศรษฐกิจและสังคมในปัจจุบัน

2.2.การวิเคราะห์ความเสี่ยงและภาวะล่อแหลมประบางของพื้นที่ (ลุ่มน้ำ / จังหวัด / ชุมชน) ต่อสภาพอากาศจากการเปลี่ยนแปลงในอนาคต โดยพิจารณาทั้งการเปลี่ยนแปลงภูมิอากาศประกอบกับการเปลี่ยนแปลงเชิงเศรษฐกิจและสังคม และประเมินยุทธศาสตร์หรือแนวทางการปรับตัวแบบองค์รวมเชิงพื้นที่ซึ่งประกอบด้วยหลายภาคส่วน โดยพิจารณาปฏิสัมพันธ์ระหว่างภาคส่วนต่างๆ ซึ่งอาจจะมีแนวทางในการสนองตอบต่อความเสี่ยงจากสภาพอากาศที่ต่างกัน แต่มีผลกระทบซึ่งกันและกันข้ามภาคส่วน และวิเคราะห์ว่าแนวทางที่ชุมชน หรือ หน่วยงานของรัฐในพื้นที่ต่างๆ ใช้บริหารจัดการความเสี่ยงหรือผลกระทบของสภาพอากาศในปัจจุบันนี้จะยังคงเป็นแนวทางที่เหมาะสมหรือไม่ภายใต้สภาพการณ์อนาคต

2.3.การวิเคราะห์ความสามารถในการปรับตัวของชุมชนและภาคส่วนต่างๆ ต่อการเปลี่ยนแปลงภูมิอากาศในอนาคต โดยวิเคราะห์ถึงศักยภาพของแนวทางต่างๆ ที่ชาวบ้านและชุมชนในพื้นที่ต่างๆ ใช้บริหารจัดการความเสี่ยงหรือผลกระทบจากสภาพอากาศแปรปรวนและการเปลี่ยนแปลงภูมิอากาศในปัจจุบันเพื่อการบริหารจัดการความเสี่ยงในอนาคตภายใต้เงื่อนไขของ ^{Scenario} ภายอนาคตต่างๆ ทั้งการเปลี่ยนแปลงภูมิอากาศ และประเมินร่วมกับแนวโน้มของความเสี่ยง (exposure และ sensitivity) ของชุมชนต่อการเปลี่ยนแปลงเชิงเศรษฐกิจและสังคมในอนาคต หรือ ศึกษาทบทวนแผนการพัฒนาดังกล่าว ในพื้นที่ โดยนำประเด็นการเปลี่ยนแปลงภูมิอากาศอนาคตมาร่วมเป็นปัจจัยในการพิจารณา เพื่อกำหนดแนวทางที่ชุมชนหรือภาคส่วนสามารถบริหารจัดการความเสี่ยงในปัจจุบันได้ดีขึ้น และแนวทางนั้นสอดคล้องกับสภาพการณ์ในอนาคต ให้แน่ใจว่าการพัฒนาจะไม่นำชุมชนไปสู่จุดอับภายใต้การเปลี่ยนแปลงภูมิอากาศในอนาคต และหาคำตอบถึงการปรับเปลี่ยนแนวทางการพัฒนา หากพบว่าแนวทางที่วางแผนอยู่ในปัจจุบันไม่สามารถใช้ได้ภายใต้เงื่อนไขในอนาคต และศึกษาถึงเงื่อนไขที่ทำให้สามารถจัดตั้งดำเนินการแนวหน้านั้นๆ (enabling factor) เงื่อนไขที่ทำให้ประสบผลสำเร็จ (critical success factor) อีกทั้งการประเมินประสิทธิภาพและประสิทธิผลภายใต้เงื่อนไขต่างๆ (เช่น cost/benefit analysis หรือ multi-criteria analysis เป็นต้น) และศึกษาถึงกลไกต่างๆ ที่จะเอื้อให้เกิดการดำเนินการปรับตัวในระดับต่างๆ ที่เหมาะสมและดำเนินต่อไปได้อย่างยั่งยืน

3.การศึกษาด้านกลไกสนับสนุนการปรับตัวหรือการจัดการความเสี่ยงจากสภาพอากาศต่างๆ

การศึกษาด้านกลไกที่เป็นนวัตกรรมในการช่วยบริหารจัดการความเสี่ยง ซึ่งอาจเป็นการกระจายความเสี่ยงข้ามภาคส่วน ข้ามพื้นที่ และข้ามช่วงเวลา เช่น กลไกการประกันภัยโดยมีเงื่อนไขสอดคล้องกับการจัดการความเสี่ยงด้านสภาพอากาศแปรปรวนหรือเงื่อนไขที่นำไปสู่การดำเนินการเพื่อลดความเสี่ยงจากภาวะสภาพอากาศ

รุนแรง หรือ มาตรการเชิงสังคมที่ก่อให้เกิดเครือข่ายชุมชนที่จะร่วมแบ่งรับความเสี่ยงจากสภาพอากาศแปรปรวน หรือ กลไกในการส่งผ่านข่าวสารที่นำไปสู่การสร้างความตระหนักถึงความเสี่ยงจากสภาพอากาศ (risk communication) และสนับสนุนการตัดสินใจในการดำเนินการเพื่อเตรียมรับความเสี่ยงได้ดีขึ้น เป็นต้น หรือ ภาคประชาสังคมได้มี และ/หรือ สามารถมีบทบาทอย่างไรในการสนับสนุนให้ชาวบ้านและชุมชนมีทางเลือกมากขึ้น และดำเนินการตามทางเลือกต่างๆ ได้ในเวลาที่เหมาะสม (เช่น ประเด็นที่ว่าด้วยการถ่ายทอดความรู้ต่างๆ) เป็นต้น

Website นี้ดำเนินการโดย "ชุดโครงการวิจัยการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ"

ภายใต้การสนับสนุนจาก สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย

ผู้ประสานงานชุดโครงการ ศุภกร ชินวรรโณ thailandadaptation@gmail.com

คำสำคัญ

การเปลี่ยนแปลงภูมิอากาศกับประเทศไทย การประเมินความเสี่ยงต่อผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงภูมิอากาศ การประเมินความล่อแหลมเปราะบางต่อผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงภูมิอากาศ ชุมชนกับผลกระทบการเปลี่ยนแปลงภูมิอากาศ การเกษตรกับการเปลี่ยนแปลงภูมิอากาศ ทรัพยากรน้ำกับการเปลี่ยนแปลงภูมิอากาศ การปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงภูมิอากาศ การปรับตัวต่อภาวะสภาพอากาศรุนแรง

Keywords

Climate change in Thailand, Risk assessment, Vulnerability assessment, Climate change adaptation, Community and climate change impact, Community and climate change adaptation, Agriculture and climate change, Water resource and climate change, Farmer and climate change, Adaptation to extreme weather events

การปรับตัว

Adaptation to the adverse effects of climate change is vital in order to reduce the impacts of climate change that are happening now and increase resilience to future impacts. การปรับตัวเพื่อให้ผลกระทบของการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศที่มีความสำคัญเพื่อที่จะลดผลกระทบของการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศที่เกิดขึ้นตอนนี้และเพิ่มความยืดหยุ่นต่อผลกระทบในอนาคต The UNFCCC webpages on adaptation highlight the range of issues that are being addressed by Parties under the various Convention bodies, including: หน้าเว็บ UNFCCC การปรับตัวเน้นช่วงของปัญหาที่ถูกแก้ไขโดยภาคีภายใต้อนุสัญญาว่าด้วยร่างกายที่หลากหลายรวมถึง:

•The Cancun Adaptation Framework , which resulted from negotiations on enhanced action on adaptation and is consisted of five clusters: implementation, support, institutions, principles and stakeholder engagement; กรอบการปรับตัวในกึ่ง ซึ่งเป็นผลมาจากการเจรจาต่อรองในการดำเนินการที่เพิ่มขึ้นเกี่ยวกับการปรับตัวและประกอบด้วยห้ากลุ่ม: การดำเนินการสนับสนุนสถาบันการศึกษาและหลักการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้เสีย;

•Nairobi work programme on impacts, vulnerability and adaptation to climate change, development and transfer of technologies , research and systematic observation under the Subsidiary Body for Scientific and Technological Advice (SBSTA); โปรแกรมการทำงานไนโรบีเกี่ยวกับผลกระทบของไอโหวและการปรับตัวเพื่อเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ, การพัฒนาและการถ่ายทอดเทคโนโลยี , การวิจัย และ การสังเกตอย่างเป็นระบบ ภายใต้ร่างกายย่อยสำหรับคำแนะนำทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (SBSTA);

•Issues related to National Adaptation Programmes of Action (NAPAs), and supporting adaptation through finance , technology and capacity-building under the Subsidiary Body for Implementation (SBI) ประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการปรับตัวโครงการแห่งชาติ (NAPAs) และการปรับตัวผ่านการสนับสนุนทางการเงิน , เทคโนโลยี และ การเสริมสร้างศักยภาพ ภายใต้ร่างกายย่อยสำหรับการดำเนินการ (SBI)

Successful adaptation not only depends on governments but also on the active and sustained engagement of stakeholders (Nairobi work programme), including national, regional, multilateral and international organizations , the public and private sectors (Private Sector Initiative), civil society and other relevant stakeholders. more>> การปรับตัวที่ประสบความสำเร็จไม่เพียง แต่ขึ้นอยู่กับรัฐบาล แต่ยังอยู่ในความหมายและยั่งยืนของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (โปรแกรมการทำงานไนโรบี) รวมถึงประเทศระดับภูมิภาคและพหุภาคี องค์การระหว่างประเทศ , ภาครัฐและเอกชน (ริเริ่มภาคเอกชน) ภาคประชาสังคมและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง . เพิ่มเติม >>

Workstreams Workstreams

Loss and Damage การสูญเสียและความเสียหาย Nairobi Work Programme ในงานโครงการไนโรบี

National Adaptation Plans การปรับตัวของแผนแห่งชาติ National Adaptation Programmes of Action โครงการปรับตัวแห่งชาติ

Groups & Committees กลุ่มและคณะกรรมการชุดย่อย

Adaptation Committee คณะกรรมการการปรับตัว LDC Expert Group กลุ่มผู้เชี่ยวชาญ LDC

Knowledge Resources ทรัพยากรความรู้

Databases ฐานข้อมูล Publications สิ่งพิมพ์

LDC Portal เว็บไซต์ LDC Newsletters จดหมายข่าว

Implementing Adaptation การดำเนินการการปรับตัว

Workshops & Meetings การประชุมเชิงปฏิบัติการและการประชุม Decisions & Conclusions การตัดสินใจและสรุปผลการวิจัย
